

Gezamenlijk NGO standpunt inzake de inzet van biomassa en biobrandstoffen

September 2010

1 Inleiding

De voorbije jaren kenden een toenemende politieke en economische aandacht voor hernieuwbare energie. Bio-energie en biobrandstoffen nemen daarbij een belangrijke plaats in als alternatief voor fossiele energie. Overheden gingen de productie en het gebruik van bio-energie stimuleren door doelstellingen voorop te stellen en subsidies te voorzien. Daarmee wilden ze de energiezekerheid garanderen, landbouw en plattelandontwikkeling stimuleren en de klimaatverandering tegengaan. Met de introductie van Europese doelstellingen inzake hernieuwbare energie eind 2008, is het debat over de inzet van biomassa en biobrandstoffen in een stroomversnelling geraakt. In dit document willen bovenstaande organisaties de aandacht vestigen op een aantal fundamentele knelpunten alsook aanbevelingen formuleren voor een biomassabeleid in lijn met de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling.

2 Biomassa als energiebron

2.1 Situering

Europa wil tegen 2020 20% van haar energieverbruik opwekken met hernieuwbare energie. In de richtlijn Hernieuwbare Energie, die deel uit maakt van het Europese Energie- en klimaatpakket, heeft Europa ook vooropgesteld om een aandeel van 10% hernieuwbare energie voor transport te halen tegen 2020.

Een aanzienlijk aandeel van de energieproductie wordt en zal ook in de toekomst worden opgewekt door middel van biomassa. Volgens de Renewable Energy roadmap (2007) zal het gebruik van biomassa verdubbelen en in 2020 instaan voor de helft van de totale inspanning voor het bereiken van de 20% hernieuwbare energie.

2.2 Soorten biomassa

In de Europese hernieuwbare energierichtlijn (2001/77/EG) wordt de volgende definitie voor biomassa gehanteerd: 'De biologisch afbreekbare fractie van producten, afvalstoffen en residuen van de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante

bedrijfstakken, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval.¹ Er kan dus een rudimentair onderscheid gemaakt worden tussen biomassa afkomstig van afvalproducten en biomassa afkomstig van energieteelten. Energieteelten¹ omvatten bosbouwproducten (zoals wilgenteelt), specifieke energiegewassen (zoals koolzaad, suikerriet) en microalgen. Op dit moment is 80 % van de biomassa die ingezet wordt voor energieproductie, houtige biomassa. Houtige biomassa wordt in toenemende mate gebruikt voor de opwekking van warmte en stroom en zal in de toekomst ook worden ingezet voor de productie van 2de generatie biobrandstoffen (voorlopig nog niet commercieel beschikbaar)

Voor het omzetten van de biomassa naar vloeibare biobrandstof moet tevens een onderscheid gemaakt worden tussen eerste-generatie biomassa en tweede-generatie bio-energie. Vandaag worden conventionele technieken gebruikt om de suikers, zetmelen of oliën uit 1ste generatie energieteelten (suikerbieten, koolzaad, suikerriet, palmolie, ...) om te zetten in biobrandstof. De tweede-generatie grondstoffen zijn celluloserijke organische materialen - zoals houtachtige gewassen en grassen - maar ook organisch-biologische reststromen - die via geavanceerde technologieën omgezet kunnen worden naar vloeibare brandstoffen en die een veel hoger energiepotentieel hebben. Ter onderscheiding van de tweede generatie wordt naar diverse nieuwe ontwikkelingen verwezen als 'derde generatie' biobrandstof. Hieronder wordt vaak biobrandstof uit algen verstaan.

2de en 3de generatie energieteelten beloven een efficiënter gebruik van de natuurlijke rijkdommen, maar deze technologieën zijn nog niet commercieel beschikbaar en zeker de inzet van algen zal nog jaren onderzoek vergen.

2.3 Toepassingen

Energie uit biomassa kent vier verschillende toepassingsmogelijkheden:

- als warmtebron
- voor elektriciteitsproductie
- als transportbrandstof
- als bio-gas

De vorm waarin bio-energie wordt aangewend heeft een grote invloed op het energiepotentieel. De gecombineerde productie van warmte en stroom en het opwaarderen van biogas tot methaangas hebben het hoogste rendement (80% à 90%), gevolgd door elektriciteitsproductie. Qua energiepotentieel is de productie van vloeibare biobrandstoffen voor de transportsector een minder rendabele technologie, met bovendien ook een lager en soms een onbestaand of negatief potentieel voor de reductie van broeikasgassen.

2.4 Afkomst

In België, en Vlaanderen in het bijzonder, is er relatief weinig biomassapotentieel.

Voor België blijkt dat het beschikbare landbouw- en bosareaal slechts enkele procenten van onze energievraag kan dekken. Van de landbouwoppervlakte in Vlaanderen zou slechts 50.000 ha, of zo'n 10% van de landbouwoppervlakte, beschikbaar zijn voor energiegewassen (vito, 2009). Dit terwijl we, om 2% van de elektriciteitsvoorziening te verzorgen met biomassa die in eigen land is geteeld, al 100 000 ha zouden nodig hebben. (Energiegewassen in de Vlaamse landbouwsector. Visi García Cid, Erik Mathijs, Frank Nevens, Dirk Reheul, 2003).

Indien Vlaanderen een doelstelling van 13% à 15% hernieuwbare energie tegen 2020 wil realiseren, zou er volgens de VITO-studie "Prognoses voor hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling tot 2020" (VITO,2009), 122 PJ biomassa beschikbaar moeten zijn. Vandaag bedraagt het aanbod in Vlaanderen slechts 17% van deze 122 PJ. Volgens potentieelonderzoek zou in Vlaanderen tot 43% van de hernieuwbare energiedoelstelling tegen 2020 met binnenlandse biomassastromen kunnen gerealiseerd worden (OVAM, 2009).

¹ energiegewassen die geteeld worden voor bio-energie nemen tijdens hun groei CO₂ op uit de atmosfeer, maar zorgen tijdens hun verbruik ook weer voor CO₂-emissies wat maakt dat ze in theorie 'CO₂-neutraal' zijn. Niet alle energieteelten absorberen echter evenveel CO₂ en ze veroorzaken ook een verschillende koolstofopslag in de bodem. Ook de productie en distributie vereisen een bepaalde hoeveelheid energie met de daaraan verbonden CO₂-uitstoot.

Hieruit blijkt dat, ondanks het onderbenutte eigen potentieel, Vlaanderen (en ook Europa) niet zelfvoorzienend kan zijn op het vlak van bio-energie om de Europese doelstellingen inzake hernieuwbare energie te halen. Binnen Europa woedt momenteel een hevige discussie over hoeveel biomassa precies beschikbaar is en hoeveel geïmporteerd zal moeten worden en wat daarvan de impact zal zijn. Ook zijn er verschillende scenario-oefeningen gebeurd waarin de rol van biomassa om de hernieuwbare doelstellingen te halen sterk uiteenloopt. Volgens de inschattingen van VITO zal bijna 2/3de van de biomassastromen geïmporteerd moeten worden. Andere actoren zien echter een veel kleinere rol weggelegd voor biomassa in het behalen van de hernieuwbare energiedoelstellingen waarbij er ook veel minder geïmporteerd zal moeten worden.

Met de huidige politieke doelstellingen voor biobrandstoffen zal echter een aanzienlijk deel afkomstig zijn uit ontwikkelingslanden (Latijns-Amerika, sub-Sahara Afrika, Azië) alsook uit Oost-Europese en Baltische staten. Alhoewel initieel verwacht werd dat de teelt van energiegewassen onder bepaalde voorwaarden een aantal positieve effecten zou kunnen genereren voor deze landen op het vlak van ontwikkeling, blijkt uit de ervaring van de laatste jaren dat er vaak onaanvaardbare sociale, ecologische en economische gevolgen gepaard gaan met energieteelten.

3 Problematiek

Diverse rapporten van vooraanstaande instellingen (JRC, Gallagher review, OESO,...) hebben twijfels doen rijzen over de doeltreffendheid ten aanzien van het CO₂-reductiepotentieel bij de energetische inzet van biomassa. Meer en meer wordt gewezen op ongunstige neveneffecten op milieu- en sociaal gebied. Directe of indirecte wijzigingen in landgebruik (ILUC) ten gevolge van de teelt van biomassatoepassingen kunnen een enorme broeikasgasuitstoot veroorzaken die vele keren groter is dan wat er door het gebruik van deze biomassa voor energetische doeleinden kan worden vermeden (vb ontbossing). Ook is het gevaar voor exponentieel verlies aan biodiversiteit (onder meer door grootschalige monoculturen, hoog pesticidengebruik en ontbossing) enorm. De productie van energieteelten vergt veel vruchtbare grond, maar ook grote hoeveelheden zoet water en vaak worden bestrijdingsmiddelen ingezet. De remedie dreigt zo erger te worden dan de kwaal.

Houtige biomassa speelt nu reeds een erg belangrijke rol in de productie van hernieuwbare energie en de Europese doelstellingen zullen de vraag alleen maar doen toenemen. Houtige biomassa is voornamelijk afkomstig uit bestaande bossen en de toenemende vraag verhoogt de druk op bossen zowel binnen als buiten de EU. De intensivering van het bosbeheer vormt een bedreiging voor de onder- en bovengrondse koolstofopslag en riskeert dan ook een negatieve impact te hebben op de klimaatdoelstellingen.

Ontwikkelingslanden zijn het grootste slachtoffer van de toenemende druk op grond om tegemoet te komen aan de groeiende vraag naar energiegewassen vanuit het noorden. Deze toenemende druk op grond brengt concurrentie teweeg met andere vormen van landgebruik zoals voedselproductie, veeteelt, bossen, natuurlijke leefomgeving voor inheemse volken, ecosysteemdiensten

In ontwikkelingslanden betekent de toename van energieteelten vaak een rechtstreekse afbouw van de lokale voedselproductie. Grootschalige teelt van energiegewassen voor export naar Europa levert er in het algemeen weinig op voor de lokale welvaart en het welzijn van de lokale bevolking. Dat blijkt uit toenemende landconflicten, slechte arbeidsomstandigheden op de plantages, afname van waterkwaliteit- en kwantiteit voor lokaal gebruik, gezondheidsproblemen door pesticidengebruik en slechte loonvoorwaarden.

De voorbije jaren (-en zeker gedurende 2007-2008 -) vestigden de VN, Wereldbank, IMF en OESO de aandacht op de impact van de stijgende biobrandstofproductie op voedselprijzen. De prijsstijgingen werden veroorzaakt door een combinatie van factoren (toenemende vraag naar vlees en zuivelproducten in de opkomende economieën, tegenvallende weersomstandigheden, speculatie en hogere energiekosten bij productie), maar bij de internationale instellingen is er consensus dat in tijden van reeds krappe markten de groeiende vraag naar biobrandstoffen een niet te verwaarlozen effect heeft. Het International Food Policy Research Institute (IFPRI) schat de bijdrage van biobrandstofproductie aan de voedselcrisis op 30 procent. Voor de armsten die 50 tot 80 procent van hun inkomen aan voedsel uitgeven zijn voedselprijsstijgingen dramatisch.

Een groeiend aantal landen zoals Japan, Zweden, Golfstaten en China, sluit akkoorden af met overheden in ontwikkelingslanden en Oost-Europa om er gronden langdurig te leasen of te kopen en de landbouwproductie te exporteren naar hun interne markt. De internationale markt

beschouwen ze als te volatiel om hun bevoorrading veilig te stellen. Deze landgrabbing wordt enerzijds ingegeven om de voedselzekerheid van de investerende landen in de toekomst te verzekeren, maar in heel wat gevallen gaat het ook om de aankoop of lease van gronden voor energiegewassen. In Afrika is landgrabbing volop in opmars. Sinds 2004 werden 2,5 miljoen hectares land verworven door buitenlandse investeerders in Ethiopië, Ghana, Mali, Soedan en Madagascar. Grote contracten over miljoenen hectares worden besproken met RD Congo, Zambia, Kenia en Nigeria. In totaal zouden buitenlandse investeerders in de periode 2006 en 2009 tussen 14,9 tot 19,8 miljoen hectares grond in beslag genomen hebben in ontwikkelingslanden voor export van de landbouwproductie. De grootschalige inname van landbouwgrond zet er een proces in gang van intensieve landbouw, grootschalige mechanisatie en verhoging van gebruik van chemische inputs. Een landbouwmodel dat niet te verzoenen is met duurzame familiale landbouw.

Ook bij de inzet van 2de generatie biobrandstoffen zijn nog veel onzekerheden. Het is niet waarschijnlijk dat 2de generatie biobrandstoffen op korte termijn een rol van betekenis zullen spelen in de transportsector. Er zijn immers nog een aantal grote drempels te overwinnen. In de eerste plaats is de technologie om 2de generatie biobrandstoffen te produceren nog niet beschikbaar. Er zijn een aantal cruciale technologische doorbraken nodig om het productieproces kosten- en energie-efficiënt te maken. Ook de rol van biotechnologie in de technologische ontwikkelingen wordt erg gecontesteerd. De introductie van genetisch gemanipuleerde gewassen gaat immers gepaard met een hoop onzekerheden en risico's, wat de noodzaak oproept om het voorzorgsprincipe te hanteren.

Daarnaast zijn er ruimschoots aanwijzingen dat de teelt van tweede generatie energiegewassen gelijkaardige sociale problemen met zich mee zal brengen als de 1ste generatie grondstoffen, voornamelijk gerelateerd aan grootschalige monoculturen in het zuiden en landgebruik in het algemeen. Grootschalige energieplantages van de 2de generatie zullen eveneens concurreren met voedselgewassen en verschuivingen veroorzaken van zowel de voedselproductie als de koolstofemissies. De teelt van energiegewassen zoals Jatropha of snelgroeiende grassen of hout op zgn. marginale of gedegradeerde gronden stelt ook problemen. Ook al zijn deze gronden niet geschikt voor commerciële voedselproductie, toch worden ze in heel wat ontwikkelingslanden als gemeenschapsgronden gebruikt door de armere bevolking voor voedselvoorziening of hout.

Tweede generatie biomassa heeft theoretisch een veel hoger reductiepotentieel, maar ook deze biobrandstoffen zouden slechts een beperkte broeikasgasbesparing opleveren indien ILUC wordt verrekend. Daarbij is de hoeveelheid energie nodig voor de productie van 2de generatie vaak ook een stuk hoger.

De introductie van 2de generatie biobrandstoffen zal tevens een grotere markt creëren voor biomassa uit bestaande wouden en bossen, zowel in het noorden als in het zuiden. Het potentieel beschikbare aandeel van bossen die gebruikt kunnen worden voor duurzame bio-energie is beperkt.

4 Algemene krachtlijnen voor het gebruik van biomassa

Het stimuleren van de productie en consumptie van bio-energie maakt in toenemende mate deel uit van het klimaatbeleid. De inzet van biomassa voor energetische doeleinden kan een rol spelen in de reductie van de uitstoot van broeikasgassen, maar zoals de hoger geschetste problematiek aantoon, moeten hier een aantal essentiële principes en randvoorwaarden in acht genomen worden.

- **Prioriteit voor energiebesparing en energie-efficiëntie:** Voor het behalen van de klimaatdoelstellingen en de benodigde CO₂ reducties moet in de eerste plaats de nadruk liggen op energiebesparing en het verhogen van energie-efficiëntie zowel in de sector van de elektriciteitsproductie, het gebruik van warmte voor industriële processen en in de huishoudens als voor het transport van goederen en personen. Daarnaast moeten fossiele energiebronnen worden vervangen door alternatieve energiebronnen zoals wind, zon en eventueel biomassa. Het is dan ook in de context van een coherent energie- en klimaatbeleid dat bio-energie een plaats kan krijgen, rekening houdend met een realistische inschatting van de mogelijkheden en de beperkingen ervan.
- **Efficiënte toepassingen:** Biomassa is een schaars en zeer waardevol materiaal en moet worden ingezet in volwaardige en de meest efficiënte toepassingen. In eerste instantie moet het recht op gezond en voldoende voedsel voor iedere wereldburger gevrijwaard blijven. Daarnaast kan biomassa ingezet worden als grondstof voor (biogebaseerde

economie) materiaaltoepassingen. In derde instantie kan biomassa ook voor energetische doeleinden gebruikt worden. Als biomassa wordt ingezet voor energetische doeleinden, moet bovendien bekeken worden in welke sectoren die het meest efficiënt kan worden ingezet. Rechtstreeks gebruik van biomassa voor een lokale, energie-efficiënte, gedecentraliseerde productie van warmte of de gecombineerde productie van warmte en elektriciteit in centrales of de productie van methaangas levert de beste prestaties en geniet daarom de voorkeur voor de inzet van biomassa voor energie.

- **Duurzaamheidscriteria:** Biomassa kan enkel ingezet worden voor energetische doeleinden indien bindende duurzaamheidscriteria worden vooropgesteld die op basis van een levenscyclusanalyse alle sociale en ecologische effecten in rekening brengen. Ook de indirecte effecten op landgebruik van de teelt van biomassa moeten op een correcte manier en bindend in rekening worden gebracht. Enkel zo kan gegarandeerd worden dat enkel biobrandstoffen worden gebruikt die op alle vlakken voordelen opleveren en die ook effectief bijdragen tot de nodige broeikasgasreducties.
- **kleinschalige, lokale toepassingen:** De talrijke problemen mogen ons echter niet blind maken voor de voordelen die kleinschalige productie, zowel in binnen- als buitenland, in bepaalde omstandigheden met zich kan meebrengen, in de eerste plaats op sociaal vlak. 1,6 miljard mensen in ontwikkelingslanden hebben geen toegang tot elektriciteit en 2,4 miljard mensen zijn voor hun energievoorziening afhankelijk van traditionele biomassa (vnl hout). Er zijn al heel wat interessante voorbeelden gegenereerd van (kleinschalige) biomassaprojecten die effectief bijdragen aan het verminderen van lokale (energie)armoede.
- **Afval als bio-energiestroom:** Er dreigt een verkeerde perceptie te ontstaan dat het stimuleren van het gebruik van afval als grondstof een oplossing zou bieden voor de concurrentie van de teelt van energiegewassen met voedselproductie. Daarbij wordt het begrip "afval" onduidelijk gedefinieerd. Ook bij de inzet van afval dient een hiërarchie gerespecteerd te worden. Andere -hoogwaardigere - toepassingen verdienen steeds de voorkeur op het verbranden van afval voor energie-opwekking. Het gehalte aan organische stof in de bodem is belangrijk voor de bodemkwaliteit en preventie van erosie. Het verwijderen van gewas- en houtresten uit landbouw en bosteelt doet het gehalte aan organische stof afnemen, heeft een impact op de nutriëntenvoorziening, leidt tot verminderde bodemvruchtbaarheid en erosie. Daarnaast kan biomassa-afval vaak nog als (dierlijke) voedselbron dienen. Er dient ook gekeken worden of recyclage door middel van compostering, al dan niet voorafgegaan door vergisting, mogelijk is. Ook kan afval als grondstof dienen voor de biogebaseerde economie van de toekomst, bv. in de chemische industrie. Het belang van biomassa(-afval) kan in een koolstofarme biogebaseerde economie niet onderschat worden.
- **Duurzaam bosbeheer:** zeker in de context van de actuele grootschalige ontbossing in ontwikkelingslanden, is het absoluut noodzakelijk om de bossen in stand te houden. De toenemende vraag naar biomassa uit bestaande wouden en bossen vereist garanties voor een duurzaam bosbeheer om geen extra druk te veroorzaken op de biodiversiteit, bodem, water en andere natuurlijke hulpbronnen die in de bossen aanwezig zijn.

5 Aandachtspunten met betrekking tot de huidige Europese regelgeving

5.1 Situering

De eerste biobrandstoffenrichtlijn van 8 mei 2003 legt de EU-lidstaten indicatieve doelstellingen op voor biobrandstoffen. Tegen eind 2010 moesten deze brandstoffen een marktaandeel van 5,75% innemen. In 2005 werd een herziening van deze richtlijn gestart en de Commissie integreerde haar beleid voor biobrandstoffen in de Richtlijn voor Hernieuwbare Energie die voorgesteld werd in januari 2008. Deze Richtlijn legt een algemene Europese doelstelling vast van 20% hernieuwbare energie tegen 2020, intern verdeeld volgens een lastenverdelingsakkoord. Er werden geen afzonderlijke doelstellingen gedefinieerd voor specifieke sectoren of technologieën, behalve voor de transportsector: alle lidstaten moeten tegen 2020 10% hernieuwbare energie in de transportsector verwezenlijken. Hoewel ook hernieuwbare elektriciteit (wagens, spoorwegen, alternatieve vervoersmiddelen) een rol kan spelen bij het invullen van deze doelstelling, wordt algemeen aangenomen dat de 10%-doelstelling een enorme impuls zal geven aan de productie van biobrandstoffen.

Om in aanmerking te komen voor deze 10%-doelstelling moeten biobrandstoffen aan bepaalde duurzaamheidscriteria voldoen, waaronder een minimale broeikasgasbesparing. Biobrandstoffen

moeten een reductie van 35% realiseren vergeleken met fossiele brandstoffen en vanaf 2017 gelden reducties van 50% en 60% voor nieuwe installaties. Voorlopig worden indirecte veranderingen in landgebruik (ILUC) nog niet mee in rekening genomen. Eind 2010 moet de Europese Commissie een rapport voorleggen over de impact van ILUC en zal ze eventueel voorstellen doen om de impact van ILUC te minimaliseren. In de duurzaamheidscriteria werden tevens een aantal 'no-go areas' gedefinieerd voor de bescherming van koolstofvoorraden en gebieden met een grote biodiversiteitswaarde. Over een aantal duurzaamheidsaspecten (voornamelijk sociale, maar ook bodem en water) moet de Commissie louter rapporteren zonder dat hier strikte eisen gesteld worden.

De Richtlijn Hernieuwbare energie voorziet een herziening in 2014 op basis van een evaluatie in 2012, onder meer betreffende de mogelijkheid voor het bereiken van de transportdoelstelling en de duurzaamheidsimpacten die dit met zich meebrengt.

In de Europese Richtlijn Hernieuwbare Energie staat tevens vermeld dat de Commissie tegen eind 2009 zal rapporteren over de vereisten voor duurzaamheidscriteria voor andere energietoepassingen van biomassa dan biobrandstoffen, alsook voorstellen zal formuleren aan het Parlement en de Europese Raad hieromtrent. Met enige vertraging publiceerde de Commissie dit rapport begin 2010. Hierin worden geen bindende duurzaamheidscriteria voor biomassa voorgesteld, maar worden richtlijnen meegegeven voor de inzet van "duurzame biomassa". De lidstaten krijgen de vrijheid om al dan niet bindende duurzaamheidscriteria in te voeren. De Europese Commissie heeft hiermee de resultaten van de vorige publieke consultatie² naast zich neergelegd, waaruit bleek dat 90% van de stakeholders een wettelijk bindend duurzaamheidskader wou voor biomassa. De piste van nationale, vrijwillige schema's voldoet hier niet aan. Tegen 2011 wordt het huidige biomassa rapport geëvalueerd, waarbij de Commissie zal nagaan of de nationale regelingen het duurzaamheidsaspect bij het gebruik van biomassa van binnen of buiten de EU op afdoende en geschikte wijze hebben geïntegreerd en of deze regelingen al dan niet hebben geleid tot belemmeringen voor de handel en voor de ontwikkeling van de bioenergiesector.

5.2 Aanbevelingen

- In de eerste plaats is het essentieel om transparantie en betrokkenheid van alle stakeholders te garanderen om een geloofwaardig en gedragen Europees transport- en energiebeleid te ontwikkelen.
- Biomassa is een schaars goed. Europa moet een denkproces opstarten over het zinvol inzetten van de beperkt beschikbare biomassa. Deze moet gebruikt worden in de sectoren waar de grootste ecologische winsten gerealiseerd kunnen worden. De huidige criteria zijn daar niet geschikt voor. Er moeten maatregelen worden opgelegd die een maximale/efficiënte inzet van biomassa garanderen.
- Het Europese beleid mag het gebruik van organische residu's van landbouw – en bosbeheer niet stimuleren om de bodemkwaliteit niet in gevaar te brengen. Voor energiegewassen die binnen de EU geteeld worden gelden de voorschriften uit het gemeenschappelijk landbouwbeleid, maar voor energiegewassen van buiten de EU moeten er ook strikte criteria voor de bescherming van bodem opgenomen worden.
- De meest efficiënte manier om de inzet van duurzame biomassa te garanderen zonder een marktverstoring teweeg te brengen, is het invoeren van criteria op Europees niveau. Het gebruik van dezelfde criteria als deze die werden ingevoerd voor biobrandstoffen is echter niet voldoende, gezien de beperkte invulling van de duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen, de methodologische gebreken voor het berekenen van broeikasgasbesparingen, het gebrek aan criteria voor duurzaam bosbeheer en de zwakke benadering omtrent het eindgebruik (efficiënte inzet van biomassa). Duurzaam bosbeheer moet een wezenlijk onderdeel vormen van de duurzame inzet van biomassa. Emissies van landgebruik – zoals bijvoorbeeld bosbeheer – moeten meegenomen worden in de koolstofbalans. Bij de evaluatie van het biomassarapport en de nationale duurzaamheidsschema's in 2011 moet een Europees duurzaamheidsschema worden voorgesteld.

² Publieke consultatie met betrekking tot een regeling inzake duurzaamheid voor het energiegebruik van biomassa van juli – September 2008

- Tijdens de voorziene evaluatie van de Richtlijn Hernieuwbare Energie in 2014 moet de 10%-doelstelling voor biobrandstoffen geëvalueerd en bijgestuurd worden. Het wordt immers steeds duidelijker dat de voorgestelde doelstelling niet op een duurzame manier zal kunnen ingevuld worden. De duurzaamheidscriteria die in de Richtlijn werden vastgelegd zijn absoluut onvoldoende om duurzaamheid van biobrandstoffen te garanderen. Deze criteria moeten herdefinieerd worden zodat alle sociale en ecologische effecten bindend in rekening worden gebracht.
 - De volumedoelstelling moet omgevormd worden tot een broeikasgasreductiedoelstelling voor transportbrandstoffen om zo op de meest efficiënte wijze bij te dragen tot de strijd tegen klimaatverandering. Door de huidige eenzijdige focus op technologie eerder dan op de doelstelling van emissiereducties riskeren we een technologische lock-in.
 - Broeikasgasreductie is het voornaamste argument voor een beleid ter ondersteuning van biobrandstoffen. De broeikasgasuitstoot veroorzaakt door indirecte veranderingen in landgebruik zijn significant en moeten vermeden worden door correcte maatregelen te integreren in de besluitvorming. Een risicofactor voor grondstoffen is de beste optie om een markt signaal te geven aan producenten. Door een risicocoëfficiënt toe te voegen in de berekening van de broeikasgasbalans kunnen deze indirecte effecten mee in rekening genomen worden.
 - Palmstearine kan niet als afvalproduct worden beschouwd. Verscheidene studies tonen aan dat er vandaag geen duurzame palmolie op de markt is, dus ook de bijproducten zijn niet duurzaam.
 - De gedefinieerde 'no-go area's' hebben een zeer restrictieve interpretatie gekregen. Veel koolstofrijke gebieden en gebieden met hoge diversiteitswaarde werden buiten beschouwing gelaten.
 - Voor een aantal criteria (zoals momenteel geldt voor sociale criteria) zijn er momenteel enkel rapportageverplichtingen. De Commissie moet duidelijkheid verschaffen over de sancties en maatregelen bij niet-naleving van de rapportageverplichtingen of bij rapportage van niet-naleving van de criteria.
 - Er werden geen verplichte criteria opgenomen om de nadelige gevolgen van de productie van biobrandstoffen op de bevolking in ontwikkelende landen te verhinderen. De EU moet ervoor zorgen dat mensenrechten gerespecteerd worden, dat arbeiders in goede omstandigheden kunnen werken, dat de biobrandstofproductie geen negatieve invloed heeft op lokale gemeenschappen en inheemse volken, dat kleine ondernemingen eerlijk worden behandeld en dat het recht op voedsel wordt gevrijwaard. Zonder invulling van deze voorwaarden zal de productie nooit duurzaam kunnen zijn. In bijlage³ een uitgebreide lijst met sociale criteria die minimaal in acht zou moeten genomen worden, met verwijzing naar de relevante internationale verdragen en conventies, zoals de Universele verklaring van de Rechten van de mens van de Verenigde Naties en de ILO conventies.
- Indirecte veranderingen in landgebruik hebben niet enkel een nefast effect op het koolstofreductiepotentieel, maar ook op de biodiversiteit, de natuurlijke hulpbronnen en de lokale gemeenschappen in het zuiden. Maatregelen ter verbetering van landplanning en landmanagement in producerende landen kunnen eveneens een sociale bescherming bieden en een belangrijke bijdrage leveren aan de bescherming van koolstofrijke gebieden en gebieden met hoge biodiversiteitswaarde. Op zijn beurt kunnen veerkrachtige ecosystemen betere weerstand bieden aan de klimaatverandering.

6 Aandachtspunten met betrekking tot de het Belgisch beleid

6.1 Situering

België dient zich te richten op de doelstellingen die gesteld zijn in de Europese richtlijnen binnen het 20-20-20 pakket, waarbij de richtlijn rond hernieuwbare energie bepalend is voor de rol van biomassa en biobrandstoffen. Eerder al legde de Europese Richtlijn 2003/30/E tegen eind 2005 een aandeel op van 2 % biobrandstoffen in de totale hoeveelheid verbruikte transportbrandstoffen (diesel en benzine) en tegen 2010 5,75 %. België heeft deze Europese streefcijfers overgenomen en koos voor een jaarlijkse lineaire toename met 0,75 % tussen 2005 en 2010.

³ Deze lijst werd ook toegevoegd aan het advies van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling over biobrandstoffen (2008). Zie http://www.frdob.be/DOC/pub/ad_av/2008/2008a04n.pdf.

De bijmenging van biobrandstoffen in fossiele brandstoffen werd aangemoedigd door middel van fiscale stimuli. Een beperkt aantal producenten kreeg een productiequotum toegewezen voor de periode tussen 1 oktober 2007 en 30 september 2013.

Sinds juli 2009 zijn de producenten van brandstoffen in België wettelijk verplicht om 4% biobrandstoffen bij te mengen in hun benzine en diesel. De fiscale vrijstelling van accijnzen blijft bestaan.

Elke lidstaat van de Europese Unie moet tegen juni 2010 een nationaal actieplan hernieuwbare energie voorleggen aan de Europese Commissie, waarin beschreven staat hoe de doelstellingen zullen gerealiseerd worden. Gezien de val van de federale regering zal België deze deadline allicht niet halen. Het is op dit moment nog niet duidelijk of er uitstel kan gevraagd worden.

6.2 Aanbevelingen

- In de eerste plaats moeten de Belgische overheden energiebesparende maatregelen nemen die de immer stijgende CO₂ uitstoot in het algemeen en deze van de transportsector in het bijzonder een halt toeroepen (vb. beheersing van de vraag, aanpassen rijgedrag, alternatieve transportinfrastructuur, verhoogde efficiëntie van de motoren, geen verdere uitbreiding van ons wegennetwerk, etc.)
- Er worden geen nieuwe bindende volumedoelstellingen voor biobrandstoffen aangenomen voor de komende jaren en de bestaande doelstellingen worden naar beneden toe bijgesteld. Zo wordt vermeden dat we in een lock-in situatie terecht komen waarbij onduurzame biobrandstoffen die op termijn niet leefbaar zijn gepromoot worden. Ook in het Nationaal Actieplan voor Hernieuwbare Energie wordt geen toename van biobrandstoffen uitgestippeld - minimaal tot de herziening van de richtlijn in 2014.
- Biomassa moet gebruikt worden in de sectoren waar de grootste ecologische winsten gerealiseerd kunnen worden. De productie van vloeibare brandstoffen voor vervoer levert geen efficiënte CO₂-besparing op. In de transportsector moeten andere hernieuwbare energiebronnen zoals elektriciteit, afkomstig van hernieuwbare energie, gepromoot worden, naast prioritaire inspanningen om het stijgende volume (aantal auto's en kilometers) van het verkeer aan te pakken.
- Er mogen geen subsidies verleend worden voor de promotie van biobrandstoffen voor transport, ook niet als instrument om de meer duurzame biobrandstoffen te promoten. Daarvoor zijn de huidige duurzaamheidscriteria absoluut nog niet sluitend genoeg. Bovendien zou men door de bestaande fiscale vrijstelling van accijnzen voor biobrandstoffen tot een situatie van dubbele subsidiëring komen. Tenslotte moet de fiscale politiek bekeken worden in het ruimere plaatje van het energie- en klimaatbeleid, waarbij de prioriteit duidelijk moet gelegd worden bij energiebesparing en volumebeleid.
- De productie en het gebruik van biomassa heeft ook in eigen land zijn limieten. Gezien het landbouwareaal in België beperkt is, moet voorrang gegeven worden aan de productie van voedsel in plaats van energieteelten. Kleinschalige en lokale inzet van biomassa verdient de voorkeur, waarbij België werk moet maken van een ambitieuze set van biomassacriteria.

Dit standpunt wordt onderschreven door de volgende organisaties en werd opgesteld met de facilitatie van het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (VODO vzw):

Bond Beter Leefmilieu
Greenpeace
Natuurpunt
Vereniging voor Bos in Vlaanderen
VODO
11.11.11
Oxfam in België
Broederlijk Delen
Wervel, Werkgroep voor een rechtvaardige en verantwoorde landbouw

Bijlage: Social Principles and Criteria for Sustainable Biofuel Production at the Plantation Level

The following list of social principles and criteria for sustainable biofuel production has been derived wherever possible with reference to relevant international law and conventions. It also references existing sustainability standards. Principles in bold are fundamental.

Principle	Criteria	Relevant Agreements ⁴	Comment
Compliance with national laws and ratified international laws (whichever are better) on employment conditions and workers' rights	Applicant must comply with all national laws and ratified international laws (whichever are better) concerning employment conditions and workers' rights		Production must be compliant with relevant laws and ratified conventions, and should exceed them as necessary in order to meet subsequent criteria.
Free, Prior and Informed Consent	<p>The right to use the land can be demonstrated and is not legitimately contested by local communities with demonstrable legal or customary rights.</p> <p>Local people are compensated for any agreed land acquisitions and relinquishment of rights, subject to their free, prior and informed consent and agreements negotiated through their own institutions.</p> <p>Use of the land for biofuel production does not diminish the legal rights, customary rights or traditional rights of other users without their free, prior and informed consent.</p>	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 169 ▪ UNDRIP Article 10 and Article 32(2) ▪ ICESCR Article 1 (1) ▪ ICCPR Article 1 (1) ▪ CEAFRD Article 5 (c) ▪ UDHR Article 17 <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria for Soy ▪ FSC 	<p>The right to Free, Prior and Informed Consent is widely acknowledged in international law, conventions and declarations. For example the UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination, which interprets the International Convention on the Elimination of Racial Discrimination, has recommended that to fulfil their obligations under the Convention, states should "ensure that members of indigenous peoples have equal rights in respect of effective participation in public life and that no decisions directly relating to their rights and interests are taken without their informed consent."</p> <p>Free, Prior and Informed Consent is also explicitly recognised in the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples and ILO Convention 169.</p>

⁴ CEAFRD Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination
 ICCPR International Covenant on Civil and Political Rights
 ICESCR International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights
 ILO International Labour Organization of the United Nations
 UDHR Universal Declaration of Human Rights
 UNCRC United Nations Convention on the Rights of the Child
 UNDRIP United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples
 UNNRTC United Nations Norms on Responsibilities of Transnational Corporations and Other Business Enterprises with Regard to Human Rights

Principle	Criteria	Relevant Agreements ⁴	Comment
Consultation and communication with local communities	There are documented and implemented policies and procedures for open and transparent communication with local communities and other affected stakeholders before commencement of any project and on an ongoing basis on for example, plans for expansion, construction, sale of the plantation, restructuring etc.	International Agreements: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 169 ▪ UNDRIP Article 10 and Article 32(2) ▪ ICESCR Article 1 (1) ▪ ICCPR Article 1 (1) Sustainability Standards: <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ FSC ▪ Basel Criteria 	It is also inherent to other human rights reflected in international law, including the right to development and the right to self-determination as set out in the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, and the UN Charter.
Biofuel production shall not take place on contested land	<p>There must be no evidence of violent conflict or forced evictions for land for biofuel production.</p> <hr/> <p>Applicants must provide an environmental and social assessment for new biofuel production projects, including disaggregate social impacts and alternatives.</p>	<p>The "Principles and Guidelines on Development-based Evictions and Displacement in the Report of the Special Rapporteur on Housing in the context of the Right to an Adequate Standard of Living";</p> <p>OECD Common Approaches on Environment and AND officially supported export credits.⁵</p> <p>WTO Waiver for the Kimberley Process Certification Scheme for Rough Diamonds⁶;</p> <p>Global Witness' Definition of conflict resources⁷</p>	<p>Forced evictions constitute prima facie violations of a wide range of internationally recognized human rights. Therefore, the "Principles and Guidelines on Development-based Evictions and Displacement in the Report of the Special Rapporteur on Housing in the context of the Right to an Adequate Standard of Living" (66th session of the Commission on Human Rights, E/CN.4/2006/41) shall be respected.</p> <p>According to the OECD Trade Committee, large-scale projects should provide information including potential environmental impacts (e.g. generation of significant air emissions, effluents, waste or noise, significant use of natural resources, resettlement and land-use issues), and results of any public consultations on the project with relevant stakeholders</p>

⁵ See www.oecd.org/dataoecd/2/32/2726700.pdf

⁶ See WTO General Council, 14-15 December 2006, G/C/W/559/Rev.1

⁷ www.globalwitness.org/pages/en/definition_of_conflict_resources.html.

Principle	Criteria	Relevant Agreements ⁴	Comment
Fair wages and compensation rules	<p>Workers must be paid wages at least equivalent to the legal national minimum wage or the relevant industry standard, whichever is higher. In any event, wages should always be enough to meet basic needs and to provide some discretionary income.</p> <p>All workers should be informed of their wages before entering into employment, and at each pay period.</p> <p>Workers must be paid in cash, or in a form that is convenient to them, in a regular and timely manner.</p> <p>The applicant should pay the workers for unproductive time due to conditions beyond their control.</p> <p>Deductions from wages as a disciplinary measure are not permitted nor shall any deductions from wages not provided for by national law be permitted without the expressed permission of the worker concerned. All disciplinary measures should be recorded.</p> <p>Housing and other benefits shall not be automatically deducted from the minimum wage/or relevant industry wage as a payment in kind.</p> <p>In instances of piecework, the pay rate must permit the worker to earn at least the minimum wage or relevant industry standard (whichever is higher) during normal working hours and under normal working conditions.</p>	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 95 ▪ ILO Convention 110 ▪ ICESR Article 7 (a) ▪ UDHR Article 23 (3) ▪ UNNRTC Section D 8 <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	
Employees are provided with fair legal contracts	Applicant must provide all types of employee (including temporary workers) with a fair legal contract in which relevant criteria below are registered	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 110 	

Principle	Criteria	Relevant Agreements⁴	Comment
Workers are informed about their rights	Applicant must show evidence that all workers are informed about their rights, including bargaining rights.	International Agreements: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 87 ▪ ILO Convention 98 Sustainability Standards: <ul style="list-style-type: none"> ▪ FSC ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	Companies and plantations must inform workers of their rights and provide them with the necessary means to exercise these rights.
	Applicant must show evidence of a mutually agreed and documented system for dealing with complaints and grievances which is implemented and accepted by all parties.		
Proper subcontracting	Applicant must demonstrate that any subcontractors are properly licensed and provide services meeting the same criteria as those listed here	International Agreements: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 181 ▪ ILO Convention 110 	A large proportion of plantation agriculture is subcontracted through gangmasters, resulting in exploitation and bonded labour in the worst cases.
Working hours are not excessive	Working hours comply with national laws, and benchmark industry standards, whichever affords greater protection. In any event, workers shall not on a regular basis be required to work in excess of 8 hours per day. Overtime shall be voluntary, shall not be demanded on a regular basis, and shall always be compensated at a premium rate. Workers will enjoy in every period of seven days a period of rest comprising at least 24 consecutive hours.	International Agreements: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 1 ▪ ILO Convention 110 ▪ ICESCR Article 7 (d) ▪ UDHR Article 24 	
Freedom of association and right to collective bargaining	Applicant must guarantee the rights of workers to organise and negotiate their working conditions. Workers exercising this right should not be discriminated against or suffer repercussions. Where this is restricted by law, employers should facilitate alternative independent means of free association and collective bargaining.	International Agreements: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 87 ▪ ILO Convention 98 ▪ ILO Convention 110 ▪ ILO Convention 141 ▪ ICCPR Article 22 ▪ ICESCR Article 8 ▪ UDHR Article 23(4) ▪ UNNRTC Section D 9 Sustainability Standards: <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ FSC ▪ Basel Criteria 	Freedom of association is a fundamental human right recognised in the Universal Declaration of Human Rights and also recognised in various ILO conventions including fundamental conventions.

Principle	Criteria	Relevant Agreements⁴	Comment
No discrimination	There is no discrimination (distinction, exclusion or preference) practised that denies or impairs equality of opportunity, conditions, or treatment based on individual characteristics and group membership or association. For example, on the basis of: race, caste, nationality, religion, disability, gender, sexual orientation, union membership, political affiliation, age, marital status, working status (i.e. temporary, migrant, seasonal), HIV/AIDS.	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 100 ▪ ILO Convention 111 ▪ ICESCR Article 2 and Article 7 (a) ▪ ICCPR Article 2 ▪ UDHR Article 23 (2) ▪ UNDRIP various Articles <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	Based upon an ILO fundamental convention and internationally recognised human rights
No forced labour	The applicant does not engage in or support forced labour, including bonded labour. The company does not retain any part of workers' salaries, benefits, property or documents in order that they remain in production. The company must also refrain from any form of physical or psychological measure in order to keep workers employed. Workers are free to leave their employer after reasonable notice. Spouses and children of contracted workers cannot be required to work in production.	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 29 ▪ ILO Convention 105 ▪ ILO Convention 110 ▪ ICESCR Article 6 ▪ ICCPR Article 8 ▪ UDHR Article 4 ▪ UNNRTC Section D 5 <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Basel Criteria 	Based upon an ILO fundamental convention and internationally recognised human rights
No child labour	Applicant must guarantee that no children below the age of 15 are employed, and that no hazardous or dangerous work is carried out by workers under the age of 18.	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 138 ▪ ILO Convention 182 ▪ ICESCR Article 10 (3) ▪ UNCRC Article 32 ▪ UNNRTC Section D 6 <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	Based upon two ILO fundamental conventions and internationally recognised human rights
Access to ground and surface water is not diminished through either depletion or pollution.	Evidence of compliance with national and local regulations or industry standards relevant to contamination and depletion of water sources with respect to:	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ICESCR Article 12 ▪ Stockholm Convention ▪ UNNRTC Section E 12 	Water stress will be one of the most significant challenges faced by agriculture in coming years, and many biofuel crops are particularly thirsty, requiring extensive irrigation. The impacts of such practices

Principle	Criteria	Relevant Agreements⁴	Comment
	<ul style="list-style-type: none"> • Waste storage and handling • Pesticides and agro-chemicals • Fertilisers • Irrigation and water usage • Mill effluent <p>Documented water management plan and annual documentation of applied Good Agricultural Practices with respect to responsible use of agro-chemicals, efficient water use and waste discharge.</p>	<p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	on surrounding communities can be severe.
Air quality is maintained	<p>Evidence of compliance with national and local regulations and Good Agricultural Practice with respect to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Air Emissions • Waste management • Burning practices <p>Evidence that no burning occurs as part of land clearing, harvesting or waste disposal.</p>	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ICESCR Article 12 ▪ Stockholm Convention <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	Indiscriminate spraying of agrochemicals or burning practices can have serious implications for the health of nearby communities and workers.
Soil conservation	<p>Evidence of compliance with national and local regulations and Good Agricultural Practice with respect to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waste storage • Pesticides and agro-chemicals • Fertiliser • Soil erosion 	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ICESCR Article 12 ▪ Stockholm Convention ▪ UNNRTC Section E 12 <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	
Health & Safety	<p>All applicants are required to meet basic needs including potable water, clean toilet facilities, a clean place to eat and store food, adequate protective equipment, and access to adequate (physically and financially) medical care. Accommodation, where provided, shall be clean, safe, and meet the basic needs of the workers.</p>	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ILO Convention 155 ▪ ILO Convention 161 ▪ ILO Convention 184 ▪ ILO Convention 110 ▪ ICESCR Article 7 (b) ▪ UNNRTC Section D 7 	Health and safety standards on plantations or in processing plants may be seriously lacking, particularly regarding use of dangerous chemicals, or access to basic needs such as water.

Principle	Criteria	Relevant Agreements ⁴	Comment
	<p>All applicants must ensure workers and smallholders receive regular health & safety training appropriate to the work they perform.</p> <p>The applicant shall assign responsibility for health & safety to a senior management representative.</p> <p>All applicants must identify hazards and inform workers and smallholders accordingly, and also adopt appropriate preventative measures to minimise hazards. All applicants must maintain records of accidents.</p>	<p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ FSC ▪ Basel Criteria 	
Responsible use of chemicals	<p>No evidence of adverse effects of chemical use upon workers, smallholders or nearby communities.</p> <p>No evidence of pollution of soil, air or water through chemical use.</p> <p>Compliance with the FAO International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides (revised version).</p> <p>Compliance with the Stockholm Convention on the list of forbidden chemicals.</p> <p>Compliance with the WHO Class I list of toxic pesticides.</p>	<p>International Agreements:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stockholm Convention ▪ FAO Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides ▪ ICESCR Article 12 ▪ WHO pesticide classification <p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria ▪ FLO Prohibited Materials List 	<p>The use of highly toxic WHO Class I pesticides in biofuel crops should be banned. Prohibition of the application of a range of highly toxic substances enumerated by the Fairtrade Labelling Organization (FLO)</p>
Plantations, mills and distilleries should deal fairly with smallholders and other local businesses	<p>Evidence that all parties understand contractual agreements they enter into, and that contracts are fair, legal and transparent, and that all costs, fees and levies are explained and agreed in advance.</p> <p>Current and past prices for produce are publicly available.</p> <p>Pricing mechanisms for produce, inputs and services are clearly documented.</p>	<p>Sustainability Standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RSPO ▪ Basel Criteria 	<p>The potential of equitable smallholder agriculture to contribute to rural poverty alleviation is widely recognised. However, whilst many biofuel crops may be suitable for smallholder cultivation, smallholders face huge power imbalances when dealing with large agribusiness or plantations. Consequently, they are easily exploited.</p> <p>In order that small farmers might benefit from biofuel production, and to avoid scenarios in which they get caught in cycles of debt, standards that require large companies to treat farmers fairly and</p>

Principle	Criteria	Relevant Agreements ⁴	Comment
	Agreed payments to suppliers and smallholders are made in a timely manner.		transparently are needed.
	Debt repayment schemes are fully transparent and operate on a fair rate of interest.		
	There is no discrimination between men and women smallholders in any of the above.		

Finally, it is important to note that certification schemes and standards, such as that proposed by the Commission for biofuels can represent a significant barrier to entry for smallholder farmers, either because the standards are developed with plantations in mind, or because the farmers lack the resources or other means necessary to engage with audit processes and ensure compliance. Therefore inadvertently, certification schemes may prevent smallholder farmers from engaging with new markets and lifting themselves out of poverty.

It is therefore absolutely critical that any set of standards, whether for environmental or social criteria, provide provisions for smallholders, such as specially designed criteria, financial support, or group certification schemes.

Food Security: *The Right to Food is a fundamental human right recognised in international law, most notably in Article 11 of the Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Furthermore, the first Millennium Development Goal aims to reduce by half the people living in hunger by 2015⁸ to which the EU has repeatedly committed itself. The 2006 progress report however found that the number of people going hungry in the developing world was increasing. Current high food prices are seen by experts as representing a structural change in commodity prices⁹. Rising demand for biofuels has been identified by many observers, including the IMF¹⁰ and the FAO¹¹, as a significant contributory factor. Most recently, the Director General of the International Food Policy Research Institute estimated that biofuel demand was responsible for about 30% of recent food price inflation¹². Meanwhile the cereal import bill for Low Income Food Deficit Countries is predicted by the FAO to increase by 35% for the second consecutive year, with an even higher increase for Africa¹³. Higher food prices are felt most by the world's poor, who typically spend fifty to eighty percent of their income on food¹⁴. And recently, hamstrung by rising food prices, the World Food Programme announced it may begin rationing food aid, at precisely the time when it is needed most¹⁵. Furthermore, half of the 854 million chronically hungry people, which are largely depending for their food diet on food production on inadequate and insufficient plots of land, not having access to the necessary resources to improve production¹⁶, risk to further lose control over their means of subsistence.*

Studies estimate that for every single percentage point rise in the price of food, 16 million more poor people become hungry, meaning that by some estimates global biofuel demand may result in an extra 600 million people being hungry in 2025 than was previously estimated¹⁷. For the EU's part, the Joint Research Centre of the Commission has estimated that the 10% target will have an impact on World cereal prices of *at least* +4%. Mariann Fischer-Boel, Commissioner for Agriculture estimates the price impact at up to 6%. This translates as something like 60-100 million more people going hungry as a result of the EU's biofuel policy.

Proponents of the target may argue that it will increase improve food security in rural areas by raising incomes, but this is a gross oversimplification. In reality the majority of rural households are net consumers of food, and so stand to lose from higher food prices.

Therefore, the impact of the policy on food security must be continually monitored, according to the FAO Right to Food Guidelines¹⁸, with respect to:

- Access to resources and assets of vulnerable populations
- International food prices, and in particular the import bills of Low Income Food Deficit Countries and Least Developed Countries
- Access to, and availability of, food in poor producer countries

In the event that the policy is found to be having adverse consequences for hunger, demand should be curtailed, the overall target reduced to a sustainable level, and aid directed to the worst affected areas in the meantime.

⁸ Relative to a 1990 baseline

⁹ OECD-FAO Agricultural Outlook 2007-2016.

¹⁰ *Biofuel Demand Pushes Up Food Prices*, IMF Survey Magazine: IMF Research, October 17, 2007.

¹¹ *UN Warns on Soaring Food Prices*, BBC, 17 December 2007.

¹² *Feed the World? We are Fighting a Losing Battle, UN Admits*, The Guardian, February 26, 2008.

¹³ *Crop Prospects and Food Situation No. 1*, FAO, February 2008.

¹⁴ *Growth and Poverty Reduction: the Role of Agriculture*, Department for International Development of the UK, December 2005.

¹⁵ *High Food Prices May Force Aid Rationing*, The Financial Times, 24 February 2008.

¹⁶ *Hunger Task Force Report of the UN Millennium Project*, see www.unmillenniumproject.org/reports/tf_hunger.htm

¹⁷ *Biofuels Expansion: Challenges, Risks and Opportunities for Poor People*, IFAD, 2008.

¹⁸ Of special relevance are the content of Guideline 4 (Market Systems), Guideline 8 (Access to resources and assets), Guideline 15 (International food aid) and Guideline 17 (Monitoring, indicators and benchmarks)